

สิทธิประโยชน์ทางภาษีในการบริจาคเงินและทรัพย์สิน ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

TAX INCENTIVES FOR DONATIONS OF MONEY AND ASSETS TO LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS

จตุรนต์ เทพเดชา^{1*}
Jaturon Tepdecha^{1*}

Received : 20 August 2020

Revised : 3 October 2020

Accepted : 8 October 2020

บทคัดย่อ

ภาษีท้องถิ่นเป็นรายได้ที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่จะจัดเก็บภาษีจากฐานทรัพย์สินหรือความมั่งคั่ง ที่รัฐบาลมอบอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้มีหน้าที่จัดเก็บ กฎหมายที่ให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บภาษีท้องถิ่นที่สำคัญในปัจจุบัน คือ พระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2563 แต่เนื่องจากมีข้อขัดข้องบางประการ ทำให้รัฐบาลเห็นชอบให้ขยายระยะเวลาจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ออกไปจนถึงวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2563 โดยจากการศึกษาพบว่า ปัจจุบันภาษีท้องถิ่นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเอง คิดเป็นร้อยละ 10 ถือว่าน้อยมากเมื่อเทียบกับรายได้รวมทั้งหมดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือ รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกือบร้อยละ 90 มาจากงบประมาณที่รัฐบาลจัดเก็บและแบ่งให้ ตลอดจนมาจากเงินอุดหนุน ผ่านกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

ประเทศญี่ปุ่นนับเป็นตัวอย่างที่ดี ในการให้ความสำคัญกับอิสระทางการคลังของท้องถิ่น เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศญี่ปุ่นมีความสามารถในการจัดทำภารกิจที่สำคัญเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. 2551 รัฐบาลญี่ปุ่นได้มีการออกกฎหมายอนุญาตให้ประชาชนที่บริจาคเงินให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะได้รับสิทธิประโยชน์ 2 ประการ คือ สามารถนำเงินบริจาคมาหักลดหย่อนภาษีเงินได้และภาษีที่อยู่อาศัยได้ และได้รับของตอบแทนเป็นผลิตภัณฑ์จากท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วประเทศญี่ปุ่น ซึ่งนอกจากประเทศญี่ปุ่นแล้ว ประเทศสหรัฐอเมริกาก็มีกฎหมายที่อนุญาตให้ประชาชนหรือบริษัทเอกชนที่บริจาคให้แก่องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ สามารถนำ

¹คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

¹Faculty of Law, Thammasat University

*ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: jaturon@vru.ac.th

เงินบริจาคมาหักลดหย่อนภาษีได้เช่นกัน ผู้เขียนเห็นว่า หากมีการนํานโยบายภาษีบ้านเกิดหรือการระดมทุนสาธารณะมาใช้ในประเทศไทย น่าที่จะช่วยเพิ่มรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และช่วยกระจายรายได้ให้แก่ชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย

คำสำคัญ: ภาษีบ้านเกิด การระดมทุนสาธารณะ การบริจาคเพื่อสาธารณกุศล
สิทธิประโยชน์ทางภาษี

ABSTRACT

Local taxes are an important source of income for local administrative organizations. Most of them are collect from property or wealth (Wealth Tax) authorized by the government. Currently, the law that empowers local administrative organizations to collect local taxes is Land and Buildings Tax Act 2019 which have come into force from 1 January 2020. However, due to some difficulties, the government has agree to extend period of land and buildings tax filing to 31 August 2020, According to the study, at present, the local collected directly by the local administrative organization accounted for 10 % of the overall revenue of the local administrative organization. 90% of revenue are from budget by the government including subsidies via the Department of Local Administration, Ministry of Interior

Japan is considered to be a good example stressing local fiscal independence insofar as the local government organization in Japan are competent to perform any important tasks. In addition, in 2008, the Japanese government promulgated a law allowing donors of money to local government organizations to receive two benefits. One is to get deducted on income tax and housing tax. The other is to obtain local product from different parts of Japan as rewards, which is a part of a hometown tax policy (furusato nozei). Like Japan, The United States of America also has laws allowing individuals or private companies who donate money or things to the local government organizations to receive tax deduction. These findings suggest that if a hometown tax policy or crowdfunding is implemented in Thailand, the revenue for local administrative organizations will increase and be distributed to the community in more appropriate ways.

Keywords: Hometown Tax, Furusato Nouzei, Crowdfunding, Charitable Contribution

บทนำ

ภาษีท้องถิ่นเป็นรายได้ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเอง ซึ่งเก็บได้น้อยมาก กล่าวคือ จากข้อมูลของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย พบว่า ในปี พ.ศ. 2561 รายได้ทั้งหมดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกือบร้อยละ 90 มาจากงบประมาณที่รัฐบาลจัดเก็บ และแบ่งให้ ตลอดจนมาจากเงินอุดหนุน ผ่านกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ประกอบกับ ได้มีการออกพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2563 โดยให้มีผลยกเลิกกฎหมายเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ. 2475 แต่เนื่องจากการออกกฎหมายลำดับรองที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงการคลัง และกระทรวงมหาดไทยยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ทราบรายละเอียด หลักเกณฑ์วิธีการปฏิบัติที่ชัดเจนและไม่สามารถดำเนินการแจ้งบัญชีรายการที่ดินและสิ่งปลูกสร้างได้ถูกต้องครบถ้วนตามที่กฎหมายบัญญัติ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จึงเห็นชอบให้ขยายระยะเวลาจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ออกไปจนถึงวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2563 (หนังสือด่วนที่สุด มท 0808.37 ว 7475, 2562) นอกจากนี้วันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2563 รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาลดภาษีสำหรับที่ดินและสิ่งปลูกสร้างบางประเภท พ.ศ. 2563 ซึ่งการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับดังกล่าว มีผลทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสูญเสียรายได้ประมาณสามหมื่นเก้าพันล้านบาท (ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2563)

ปัญหาการจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย

จากข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พบว่า ในปัจจุบันภาษีท้องถิ่นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดเก็บเอง มีสัดส่วนรายได้ที่น้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับรายได้รวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือ รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกือบร้อยละ 90 มาจากงบประมาณที่รัฐบาลจัดเก็บและแบ่งให้ ตลอดจนมาจากเงินอุดหนุน ผ่านกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2561) ในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา มีรายได้ที่เก็บเองจากภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญ แต่จากการวิเคราะห์พระราชบัญญัติดังกล่าวพบว่า มีช่องว่างทางกฎหมายทั้งที่ปรากฏอยู่ในตัวบทกฎหมาย และช่องว่างทางกฎหมายที่อาจจะมีการตีความที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของผู้ร่างกฎหมายหลายประการ ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการกำหนดตัวผู้เสียภาษี

มาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 บัญญัติว่า ผู้ซึ่งเป็นเจ้าของหรือครอบครองที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างอยู่ในวันที่ 1 มกราคมของปีใด เป็นผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีสำหรับปีนั้น และมาตรา 47 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว กำหนดให้บุคคลดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ชำระภาษีแทนผู้เสียภาษี คือ ผู้จัดการมรดกหรือทายาท ในกรณีที่ผู้เสียภาษีถึงแก่ความตาย ผู้จัดการทรัพย์สิน ในกรณีที่ผู้เสียภาษีเป็นผู้ไม่อยู่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยสาบสูญ ผู้แทน

โดยชอบธรรม ผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ ในกรณีที่ผู้เสียภาษีเป็นผู้เยาว์ คนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถแล้วแต่กรณี ผู้แทนของนิติบุคคลในกรณีที่ผู้เสียภาษีเป็นนิติบุคคล ผู้ชำระบัญชี ในกรณีที่ผู้เสียภาษีเป็นนิติบุคคลเลิกกันโดยมีการชำระบัญชี และเจ้าของรวมคนหนึ่งคนใด ในกรณีที่ทรัพย์สินที่ต้องเสียภาษีเป็นของบุคคลหลายคนรวมกัน

จากบทบัญญัติดังกล่าว หากผู้เสียภาษีเป็นบุคคลธรรมดาที่อาจใช้ช่องว่างทางกฎหมาย ทำให้รัฐเสียประโยชน์ได้ ตัวอย่างเช่น นาย ก. เคยซื้อที่ดินมาในราคา 100 ล้านบาท ได้จดทะเบียนจัดตั้งบริษัทเพื่อต้องการจะโอนที่ดินเข้าบริษัท โดยตีราคาที่ดินดังกล่าวเป็นทุน 1 พันล้านบาท ก็สามารถทำได้ทันที เพราะได้รับการยกเว้นภาษีอากรแถมบัพัตทั้งหมด หากต่อมาบริษัทสามารถขายที่ดินดังกล่าวได้เงิน 1.1 พันล้านบาท กำไรส่วนต่าง 100 ล้านบาท กรมสรรพากรจะจัดเก็บภาษีโดยคิดจากมูลค่าส่วนต่าง 100 ล้านบาทเท่านั้น (ประชาชาติธุรกิจ, 2560) เป็นต้น หรือในกรณีที่ผู้เสียภาษีเป็นนิติบุคคลประเภทที่มีการถือหุ้นในนิติบุคคลอื่น (Holding Company) อาจเกิดปัญหาในการจัดเก็บภาษีขึ้นได้ เนื่องจากบริษัทประเภทนี้จะมีการตั้งบริษัทขึ้นมาเพื่อกระจายการถือครองทรัพย์สินประเภทที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ต่าง ๆ เพื่อไม่ให้บริษัทแม่ถูกประเมินภาษีเนื่องจากถือครองที่ดินมากจนเกินไป ตัวอย่างเช่น บริษัท ข. (บริษัทแม่) ถือครองที่ดินจำนวน 10,000 ไร่ ซึ่งจะต้องถูกประเมินภาษีจำนวนมาก อาจดำเนินการจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทขึ้นใหม่ (บริษัทลูก) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรับโอนที่ดินของบริษัท ข. มาเป็นของบริษัทลูก เพื่อที่จะทำให้แต่ละบริษัทในเครือเดียวกันถือครองที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ลดลงอันจะทำให้เสียภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างลดลง (งามสิริ ภูเจริญ, 2562)

2. ปัญหาการยกเว้นมูลค่าฐานภาษีให้แก่ทรัพย์สินบางประเภท

มาตรา 41 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 บัญญัติว่า “ในกรณีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่เจ้าของซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาใช้เป็นที่อยู่อาศัยและมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในวันที่ 1 มกราคมของปีภาษีนั้น ให้ได้รับยกเว้นมูลค่าของฐานภาษีในการคำนวณภาษีไม่เกินห้าสิบล้านบาท” และมาตรา 41 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน บัญญัติว่า “ในกรณีที่บุคคลธรรมดาเป็นเจ้าของสิ่งปลูกสร้าง แต่ไม่ได้เป็นเจ้าของที่ดิน และใช้สิ่งปลูกสร้างดังกล่าวเป็นที่อยู่อาศัยและมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในวันที่ 1 มกราคมของปีภาษีนั้น ให้ได้รับยกเว้นมูลค่าของฐานภาษีในการคำนวณภาษีไม่เกินสิบล้านบาท” ซึ่งจะเห็นได้ว่าการยกเว้นภาษีดังกล่าวเป็นการยกเว้นที่สูงเกินไป เนื่องจากการประชุมของคณะกรรมการวิสามัญ ได้มีการเสนอบัญญัติให้มีการยกเว้นภาษีเพียง 20 ล้านบาทเท่านั้น (งามสิริ ภูเจริญ, 2562)

3. ปัญหาการตีความกฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของผู้ร่างกฎหมาย

นายประสงค์ พูนธเนศ ปลัดกระทรวงการคลัง เปิดเผยว่า ปัจจุบันในเรื่องการจัดเก็บภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ที่จะมีผลบังคับใช้วันที่ 1 มกราคม 2563 สร้างความกังวลให้ประชาชนจำนวนมาก ดังนั้น กระทรวงการคลังและกระทรวงมหาดไทยเตรียมออกประกาศกระทรวงร่วมกันเร็ว ๆ นี้ ในเรื่องหลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปลูกสร้างเป็นที่อยู่อาศัย ซึ่งในประกาศจะบอกชัดเจนว่าคอนโดมิเนียม แม้จะนำไปปล่อยเช่าแต่หากนำไปใช้เพื่ออยู่อาศัย จะเสียภาษีในอัตราที่อยู่อาศัยเท่านั้น (Bkkcitismart, 2562) พร้อมกันนี้ ขอชี้แจงกรณีที่ประชาชนจำนวนมากมีความ

กังวลเกี่ยวกับการเสียภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัย ได้แก่ ห้องชุด บ้าน โรงเรียน อาคาร ตึก ตึกแถว หรือสิ่งปลูกสร้างอื่นใด ที่มีลักษณะให้บุคคลใช้เพื่อการอยู่อาศัย เจ้าของที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างที่มีลักษณะให้บุคคลใช้เพื่อการอยู่อาศัย เช่น ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างที่เจ้าของใช้อยู่อาศัยเอง ให้ญาติพี่น้องอยู่อาศัย หรือให้เช่าเพื่ออยู่อาศัย ให้เสียภาษีในอัตราที่อยู่อาศัย ทั้งนี้ ประชาชนที่ถือครองคอนโดมิเนียม ที่ได้รับจดหมายให้ไปแจ้งข้อมูลรายการห้องชุดจากกรุงเทพมหานคร ไม่จำเป็นต้องย้ายชื่อเข้ามาอยู่ในคอนโดมิเนียมภายในสิ้นปี เพื่อจะได้ไม่ต้องเสียภาษีในเชิงพาณิชย์ เพราะคอนโดมิเนียมทุกห้องจะถูกเก็บภาษีในอัตราที่อยู่อาศัย คือ ล้านละ 200 บาท ไม่ใช่เชิงพาณิชย์ที่เก็บในอัตราล้านละ 3,000 บาท

นอกจากนี้ จากการสำรวจพบว่าที่ดินเปล่าใจกลางกรุงเทพมหานครผืนใหญ่ ขนาด 24 ไร่ ติดถนนรัชดาภิเษก และติดทางขึ้นลงรถไฟฟ้าใต้ดิน สถานีศูนย์วัฒนธรรม ซึ่งเป็นที่ดินของกลุ่มแหลมทองคำสัตว์ โดยล่าสุดที่ดินแปลงของกลุ่มแหลมทองคำสัตว์ได้มีการล้อมรั้ว และปรับพื้นที่ใหม่ จากการสอบถามผู้อยู่อาศัยในละแวกนั้นระบุว่า ได้มีการปลูกต้นไม้รวม 4,000 ต้น แต่มีข้อมูลว่าปัจจุบันที่ดินแปลงดังกล่าวยังไม่มีการซื้อขาย เนื่องจากตั้งราคาขายสูงเฉียด 1 หมื่นล้านบาท ทั้ง 2 แปลง ส่วนกรณีที่เจ้าของที่ดินเกือบ 30 ไร่ นำที่ดินปลูกต้นไม้มา เพื่อต้องการจะเสียภาษีในประเภทเกษตรกรรม ซึ่งตามพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 หากที่ดินมีมูลค่า 0-75 ล้านบาท จะเสียภาษีที่ 0.01% มูลค่า 75-100 ล้านบาท เสียภาษี 0.03% มูลค่า 100-500 ล้านบาท ที่ 0.05% มูลค่า 500-1,000 ล้านบาท 0.07% และมูลค่าเกิน 1,000 ล้านบาท จะเสียภาษีในอัตรา 0.1% แต่หากเป็นบุคคลธรรมดาจะได้รับยกเว้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เกิน 50 ล้านบาท (ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2562)

4. ปัญหาจากการลดอัตราภาษีตามนโยบายของรัฐบาล

เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2563 รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาลดภาษีสำหรับที่ดินและสิ่งปลูกสร้างบางประเภท พ.ศ. 2563 (พระราชกฤษฎีกาลดภาษีสำหรับที่ดินและสิ่งปลูกสร้างบางประเภท, 2563) โดยให้เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับดังกล่าว เนื่องจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ได้ระบาดอย่างรุนแรงทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทย ทำให้ระบบเศรษฐกิจทั่วโลกและของประเทศไทยหดตัวลงอย่างรุนแรงและรวดเร็ว กระทบต่อประชาชนทุกสาขาอาชีพในวงกว้าง สมควรลดภาษีสำหรับที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่จะจัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพความจำเป็นทางเศรษฐกิจ เพื่อบรรเทาผลกระทบต่อประชาชนโดยรวม ซึ่งการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ โดยการลดอัตราภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างดังกล่าว มีผลทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสูญเสียรายได้ประมาณสามหมื่นเก้าพันล้านบาท (ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2563)

แนวทางการเพิ่มรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศญี่ปุ่น

ท่ามกลางการอพยพของประชากรสู่เขตเมือง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งในประเทศญี่ปุ่นขาดแคลนงบประมาณและต้องการงบประมาณไปใช้จ่ายเพื่อจัดทำบริการสาธารณะ ซึ่งการที่องค์กรปกครองท้องถิ่นประสบปัญหาการขาดแคลนรายได้จากภาษี จึงจำเป็นต้องลดรายจ่าย

ที่จำเป็นสำหรับการจัดทำบริการสาธารณะลง มีผลทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นลดลง (Niitsu, 2016) นอกจากความต้องการเพิ่มรายได้ของรัฐบาลท้องถิ่นเพื่อรักษาคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นแล้ว ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นส่วนราชการที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้รวดเร็วและใกล้ชิดมากกว่ารัฐบาลในส่วนกลาง ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายและควรมีอิสระทางการคลังพอสมควร ซึ่งการมีอิสระทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จำเป็นที่จะต้องลดการพึ่งพางบประมาณของรัฐบาลกลาง แต่อย่างไรก็ดี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีข้อจำกัดในการจัดหางบประมาณ กล่าวคือ การจะเพิ่มงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำเป็นจะต้องเพิ่มอัตราภาษีหรือต้องร้องขอการจัดสรรรายได้ภาษีของรัฐบาลกลางให้มากขึ้น

1. ความเป็นมาของนโยบายภาษีบ้านเกิดของประเทศญี่ปุ่น (Hometown Tax)

ประเทศญี่ปุ่นได้พัฒนาวิธีการแก้ปัญหาการขาดแคลนงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ประสบความสำเร็จ โดยในปี พ.ศ. 2551 (2008 A.D.) รัฐบาลญี่ปุ่นได้ประกาศใช้นโยบายเพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่างท้องถิ่นในเขตชนบท และท้องถิ่นในเขตเมือง โดยใช้ชื่อนโยบายดังกล่าวว่า “Furusato Nozei” แปลเป็นภาษาไทยได้ว่า “ภาษีบ้านเกิด” (Hometown Tax) ซึ่งช่วยให้ประชาชนสามารถโอนภาษีที่อยู่อาศัย (Inhabitant taxes) (Japan External Trade Organization, 2020) ได้มากถึงร้อยละ 20 ไปให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตนเองได้เลือกไว้ (Furusato-tax.jp, 2020) ซึ่งนโยบายภาษีบ้านเกิดมีความแตกต่างจากนโยบายการให้เงินอุดหนุนแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Allocation Tax) อย่างชัดเจน กล่าวคือ ภาษีบ้านเกิดไม่เข้าไปแทรกแซงกลไกตลาดท้องถิ่นซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เศรษฐกิจของท้องถิ่นอ่อนแอ โดยการประกาศใช้นโยบายภาษีบ้านเกิด (Hometown Tax) หรือ (Furusato Nozei) ไม่เพียงแต่เป็นการเพิ่มงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังเป็นการเพิ่มความเข้มแข็งทางการเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากขึ้นอีกด้วย นอกจากนี้ ภายใต้ระบบภาษีบ้านเกิดของญี่ปุ่น ผู้ที่เสียภาษีที่บริจาคเงินให้กับรัฐบาลท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์สองประการ (Kanzawa, 2017) คือ ประการแรก ผู้เสียภาษีได้รับการลดหย่อนภาษี (Tax Deduction) และเครดิตภาษี (Tax Credit) เป็นมูลค่าเกือบทั้งหมดของการบริจาคและประการที่สอง ผู้เสียภาษีจะสามารถเลือกสิ่งของเพื่อแทนการขอบคุณ (ซึ่งไม่ต้องจ่ายเงินเพิ่มเติม) เรียกว่า “Thank you gift” ซึ่งส่วนใหญ่ มักจะเป็นของที่ผลิตโดยธุรกิจท้องถิ่นในภูมิภาคส่งไปถึงบ้านของผู้เสียภาษี โดยของขวัญที่ส่งให้แก่ผู้บริจาคจะแตกต่างกันไปตามแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแต่ละจังหวัด โดยของขวัญนั้นมีตั้งแต่งานศิลปกรรมประจำท้องถิ่น เช่น เครื่องแก้ว Ryukyu จากเมืองเมืองโมโทบุ จังหวัดโอกินาวา ไปจนถึงอุปกรณ์ทางการแพทย์ เช่น หน้ากากอนามัยและเจลแอลกอฮอล์ (Japantimes, 2020) เป็นต้น ทั้งนี้ ผลประโยชน์ทั้งสองประการดังกล่าวข้างต้น ทำให้ภาษีบ้านเกิดประสบความสำเร็จอย่างสูงในประเทศญี่ปุ่น และทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายภาษีจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ร่ำรวยไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยากจน ทำให้รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยากจนหลายแห่งเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น ส่งผลให้มีความอิสระทางการคลังมากขึ้น

2. โครงสร้างของภาษีบ้านเกิด

2.1 ผู้บริจาค

บุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ที่มีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศญี่ปุ่น ในวันที่ 1 มกราคม จะต้องเสียภาษีที่อยู่อาศัย (Inhabitant Tax) โดยจะคิดคำนวณจากฐานรายได้คูณด้วยอัตราภาษี โดยอัตราภาษีสำหรับเทศบาลจะอยู่ที่ ร้อยละ 4 และอัตราภาษีสำหรับองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะอยู่ที่ ร้อยละ 6 (Japan External Trade Organization, 2020)

2.2 ผู้รับบริจาค

ระบบการชำระภาษีที่บ้านเกิด (Furusato Nozei) เป็นระบบที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมกับท้องถิ่นที่คุ้นเคยและเติบโต และ “โดยอนุญาตให้ผู้บริจาคเลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ต้องการให้การสนับสนุนด้วยความต้องการของตนเอง” ซึ่งผู้บริจาคสามารถจ่ายภาษีบ้านเกิดให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด ๆ ก็ได้ ไม่ใช่เฉพาะแต่บ้านเกิดของผู้บริจาค (Soumu.go.jp, 2019) โดยขั้นแรก ผู้บริจาคต้องตรวจสอบจำนวนสูงสุดที่สามารถนำมาหักลดหย่อนได้ หลังจากนั้น ผู้บริจาคจึงทำการเลือกเทศบาลที่ต้องการให้การสนับสนุน โดยอาจจะเลือกจากเหตุผลอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้คือ ผู้บริจาคสนใจของขวัญตอบแทน (Thank you gift) หรือ ผู้บริจาคต้องการสนับสนุนโครงการของท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งจะมีรายละเอียดของโครงการแจ้งให้แก่ผู้บริจาคทราบ และผู้บริจาคต้องการบริจาคให้แก่ท้องถิ่นนั้นโดยตรง (Furusato-tax.jp, 2020)

2.3 ประเภทของทรัพย์สินที่สามารถบริจาคได้

การบริจาคเงินตามนโยบายภาษีบ้านเกิด (Furusato Nozei) ผู้บริจาคต้องบริจาคเป็นเงินเท่านั้น (soumu.go.jp, 2019) หากบริจาคเป็นสิ่งของหรือทรัพย์สินอย่างอื่น ผู้บริจาคจะไม่สามารถนำมูลค่าของทรัพย์สินที่บริจาคมาหักค่าใช้จ่าย หรือหักลดหย่อนภาษีที่อยู่อาศัยได้

2.4 จำนวนเงินในการบริจาค

ไม่มีจำนวนเงินบริจาคขั้นต่ำ แต่หากบริจาคเกินกว่า 2,000 เยน ขึ้นไป จะสามารถนำไปลดหย่อนภาษีเงินได้ (Income Deduction) และนำไปเครดิตภาษีที่อยู่อาศัยได้ (furusato-tax.jp, 2020) โดยมีวิธีการคำนวณตามที่กฎหมายกำหนด แต่รวมกันแล้วต้องไม่เกินร้อยละ 20 ของจำนวนภาษีที่อยู่อาศัยที่ต้องชำระ (Soumu.go.jp, 2019)

2.5 ช่องทางในการบริจาค

การชำระภาษีบ้านเกิด ผู้เสียภาษีสามารถที่จะบริจาคเงินให้กับจังหวัด (Prefecture) หรือเทศบาล (Municipal) ที่ผู้เสียภาษีได้เลือกไว้ โดยสามารถบริจาคได้หลายช่องทาง ได้แก่ การบริจาคเป็นเงิน ณ ที่ทำการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือบริจาคโดยการโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือการบริจาคผ่านบัตรเครดิต หรือ การบริจาคผ่านเว็บไซต์ที่ได้รับอนุญาตจากทางราชการก็ได้ (Furusato-tax.jp, 2020)

3. สิทธิประโยชน์ที่ผู้บริจาคจะได้รับ

ผู้เสียภาษีที่บริจาคเงินให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะได้สิทธิประโยชน์ในทางภาษี และได้รับสินค้าหรือบริการจากผู้ประกอบการในท้องถิ่น ดังต่อไปนี้ (Soumu.go.jp, 2019)

3.1 สามารถนำยอดเงินที่บริจาคมาหักลดหย่อนภาษีเงินได้ (Tax Deduction)

ผู้เสียภาษีจะได้รับเงินภาษีคืนจากสำนักงานภาษีแห่งชาติ ในรูปแบบของการคืนเงินภาษี (income tax refund) เป็นเงินจำนวน 2,800 เยน ซึ่งสามารถคิดได้จากสูตรคำนวณดังต่อไปนี้ (จำนวนเงินบริจาค - 2,000) $\times$ อัตราภาษีเงินได้ของผู้เสียภาษี (Soumu.go.jp, 2019) ในกรณีบริจาค 30,000 เยน ค่ารวมมูลค่าภาษีที่จะได้รับคืนรวมกับ เงินบริจาคขั้นต่ำ 2,000 = 28,000) $\times$ อัตราภาษี 10 % = 2,800 เยน ดังนั้น ผู้เสียภาษีจะได้รับเงินภาษีคืน (Tax Refund) เป็นเงินจำนวน 2,800 เยน

3.2 สามารถนำยอดเงินที่บริจาคมาเครดิตภาษีที่อยู่อาศัย (Tax Credit)

สำหรับเงินบริจาคส่วนที่เหลืออีก 25,200 เยน (30,000 เยน - 2,000 เยน = 28,000 เยน) จะสามารถนำไปเครดิตภาษีที่อยู่อาศัยของผู้เสียภาษีในปีถัดไป โดยจำนวนเงินที่สามารถนำไปเครดิตภาษีส่วนที่เหลือนี้ สามารถคำนวณได้จากสูตรคำนวณดังต่อไปนี้ เงินบริจาค - สิทธิประโยชน์ทางภาษีเงินได้ จากข้อ (1) = จำนวนเงินที่สามารถนำไปเครดิตภาษีที่อยู่อาศัย

จากตัวอย่างข้างต้น จะได้ว่า เงินบริจาคหักเงินบริจาคขั้นต่ำด้วยสิทธิประโยชน์ทางภาษีเงินได้ จะได้จำนวนเงินที่นำไปเครดิตภาษีที่อยู่อาศัย เป็นเงินจำนวน 25,200 เยน แต่ต้องไม่เกินร้อยละ 20 ของภาษีที่อยู่อาศัยที่ต้องชำระทั้งหมด ทั้งนี้ ในปี พ.ศ. 2558 ได้มีการออกข้อกำหนดให้ผู้เสียภาษีที่บริจาคให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เกินห้าแห่ง ไม่จำเป็นต้องส่งแบบฟอร์มการยืนยันการบริจาคให้แก่หน่วยงานจัดเก็บภาษีของรัฐบาลกลางแต่อย่างใด ทำให้ในปี 2559 เพียงปีเดียว มีตัวเลขอัตราการบริจาคสำหรับบ้านเกิดรวมกันแล้วมากกว่า 284 พันล้านเยน (ประมาณ 2.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ) (Kyodo, 2017)

3.3 ผู้บริจาคจะได้รับสิ่งของประจำท้องถิ่น เป็นการตอบแทน

เมื่อผู้เสียภาษีได้บริจาคเงินให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถเลือกสิ่งของเพื่อแทนการขอบคุณ (ซึ่งไม่ต้องจ่ายเงินเพิ่มเติม) เรียกว่า “Thank you gift” ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นของที่ผลิตโดยธุรกิจท้องถิ่น ในภูมิภาค ส่งไปยังถึงบ้านของผู้เสียภาษี โดยของขวัญที่ส่งให้แก่ผู้บริจาคจะแตกต่างกันไปตามแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแต่ละจังหวัด ซึ่งจำนวนเงินบริจาคขั้นต่ำของสินค้าแต่ละประเภทจะแตกต่างกันไปตามมูลค่าของสินค้าชนิดนั้น ๆ เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการบริจาคเงิน ก็จะจัดส่งสินค้าขึ้นชื่อของแต่ละเมืองกลับไปให้แก่ผู้บริจาค เพื่อสร้างแรงจูงใจและเพื่อเป็นการขอบคุณผู้บริจาค โดยได้มีการสร้างเว็บไซต์เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้บริจาคในการเลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะทำการบริจาคและเลือกสิ่งของที่จะได้รับเป็นการตอบแทนทำนองเดียวกับเว็บไซต์สั่งซื้อสินค้าออนไลน์ (Furusato-tax.jp, 2020) ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการบริจาคจะใช้เงินที่ได้รับบริจาคในการซื้อสินค้าขึ้นชื่อประจำท้องถิ่นและใช้เป็นค่าจัดส่งของขวัญตอบแทนให้แก่ผู้บริจาค โดยเงินส่วนที่เหลือจากการซื้อของขวัญและค่าส่งก็จะเก็บไว้เป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. ผลสัมฤทธิ์ของนโยบายภาษีบ้านเกิด

นโยบายภาษีบ้านเกิดเริ่มดำเนินการ เมื่อปี พ.ศ. 2551 มียอดเงินบริจาคไม่ถึงร้อยล้านเยน แต่ในปี พ.ศ. 2561 มียอดการบริจาคเงินให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้้นโยบายภาษีบ้านเกิดทั้งสิ้น 512.7 พันล้านเยน (4.81 พันล้านเหรียญสหรัฐ) ซึ่งเพิ่มขึ้น 40% เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2560

โดยจากข้อมูลพบว่าผู้เสียภาษีหลายรายเลือกที่จะบริจาคเงินให้แก่พื้นที่ประสบภัยพิบัติหรือพื้นที่ที่ได้รับความเสียหายจากแผ่นดินไหว เพื่อสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาทุกข์ให้แก่ประชาชนที่ได้รับผลกระทบในพื้นที่ดังกล่าว ทั้งนี้ นอกจากผลสัมฤทธิ์ในด้านตัวเลขเงินงบประมาณที่ได้รับเป็นจำนวนมากแล้ว นโยบายภาษีบ้านเกิดยังมีผลสัมฤทธิ์ในด้านอื่นอีก ดังต่อไปนี้

4.1 กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่น

ตามกติกาของภาษีบ้านเกิด รัฐบาลจะต้องทำการคัดเลือกสินค้าหรือของดีประจำท้องถิ่นนั้น ๆ เพื่อนำมาเป็นของตอบแทนให้แก่ผู้บริจาคเงินให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งทำให้ผู้ประกอบการในท้องถิ่นที่ได้รับการคัดเลือก ต่างรู้สึกพึงพอใจกับยอดขายสินค้าที่เพิ่มขึ้นอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน พร้อมกับได้รับคำสั่งซื้อจากลูกค้าอยู่ท้องที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ ตัวอย่างเช่น เมื่อเมืองมียาโกะโนะโอะ ในจังหวัดมียาซากิ เริ่มนำเสนอเนื้อย่างที่ผลิตโดยผู้ผลิตเนื้อสัตว์ในท้องถิ่นเป็นของขวัญคืนให้แก่ผู้บริจาค ทำให้ในปีนั้นผู้ผลิตเนื้อสัตว์ท้องถิ่นเพิ่มยอดขายห้าเท่า (Nikkei, 2016) เป็นต้น นอกจากการกระตุ้นธุรกิจท้องถิ่นแล้ว ระบบภาษีบ้านเกิดยังช่วยเติมพลังให้กับชุมชนและปรับปรุงระดับการบริการสาธารณะที่ได้รับเงินสนับสนุนจากเทศบาล เนื่องจากรายได้จากภาษีที่ได้รับจากการบริจาคผ่านนโยบายภาษีบ้านเกิด ทำให้หลายเมืองในประเทศญี่ปุ่น อาทิเช่น เมืองมียาโกะโนะโอะ ประสบความสำเร็จในการเพิ่มจำนวนงานในท้องถิ่น ตลอดจนเพิ่มรายได้ให้แก่ศูนย์เด็ก กองทุนตรวจสอบสุขภาพ ทัศนกรรมของท้องถิ่น ตลอดจนโครงการอื่น ๆ ของท้องถิ่น (Nohara, 2017)

4.2 อัตราการอพยพออกจากชนบทน้อยลง และมีผู้เข้ามาตั้งถิ่นฐานในชนบทมากขึ้น

ตามที่ได้กล่าวแล้วว่า วัตถุประสงค์ดั้งเดิมของนโยบายภาษีบ้านเกิดมีขึ้นเพื่อสร้างความตระหนักของท้องถิ่นในชนบท เพื่อพยายามดึงดูดผู้ที่ย้ายไปอยู่อาศัยในเขตเมืองให้ย้ายกลับมายังบ้านเกิด ซึ่งการมอบของขวัญตอบแทนให้แก่ผู้บริจาคเงินให้แก่ท้องถิ่น เป็นคู่มือเพื่อเข้าพักที่โรงแรมในท้องถิ่นหรือเยี่ยมชมน้ำพุร้อนในท้องถิ่นนั้น ย่อมทำให้ผู้บริจาคไม่เพียงแต่จะใช้เงินในเมืองในขณะที่ไปเยือนเท่านั้น แต่ยังสามารถสัมผัสกับเสน่ห์ของเมืองและมีโอกาสที่จะได้อาศัยอยู่ที่นั่นได้ด้วยในการสำรวจเมื่อปี พ.ศ. 2559 พบว่า 70% ของผู้บริจาคยืนยันว่าพวกเขาต้องการเยี่ยมชมเมืองที่พวกเขาได้บริจาคตามนโยบายภาษีบ้านเกิด (Yasuda, 2016) นอกจากนี้การกระตุ้นเศรษฐกิจท้องถิ่นเนื่องจากความต้องการของขวัญตอบแทนให้แก่ผู้บริจาค (Thank you gift) อาจมีส่วนช่วยให้มีการจ้างงาน ผู้เกษียณอายุราชการที่อาศัยอยู่ในเมืองได้ ตัวอย่างเช่น เมื่อเมืองนงะโนะ ในจังหวัดนากาโนะ เริ่มนำเสนอข้าวสารถูกละ 20 กิโลกรัม ที่เป็นสินค้าขึ้นชื่อของท้องถิ่น เพื่อเป็นของขวัญตอบแทนให้แก่ผู้ที่บริจาคเงินให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้รับการตอบสนองจากบรรดาผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเมืองที่เคยมีอาชีพทำนาข้าวและได้เลิกทำนาข้าวไปแล้ว ที่จะได้กลับมาเริ่มปลูกข้าวอีกครั้ง (Economist, 2015)

4.3 ผู้เสียภาษีรู้สึกเต็มใจที่จะเสียภาษีและลดการหลีกเลี่ยงการเสียภาษี

นโยบายภาษีบ้านเกิด (Hometown Tax) ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีเนื่องจากตามที่ได้กล่าวไปแล้วว่า ภาษีบ้านเกิดใช้วิธีการทางกฎหมายในการเปิดโอกาสให้ผู้เสียภาษีสามารถนำเงินที่บริจาคให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไปหักออก (Deduction) จากภาษีเงินได้

และสามารถนำสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่ได้ไปเครดิตภาษีที่อยู่อาศัย (Inhabitation Tax) ซึ่งการเปิดโอกาสให้ผู้เสียภาษีเลือกได้ว่าเงินที่ผู้เสียภาษีได้บริจาคจะถูกนำไปใช้จ่ายในโครงการใดบ้าง ซึ่งทำให้พวกเขาารู้สึกถึงความเป็นเจ้าของภาษีและมีแนวโน้มที่จะทำให้มีการเสียภาษีเพิ่มขึ้น และโดยในทางกลับกัน นโยบายภาษีบ้านเกิดช่วยทำให้การหลีกเลี่ยงภาษีมีแนวโน้มลดลง (Kanzawa, 2017) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ James Alm, Betty Jackson และ Michael McKee เมื่อปี 1993 (พ.ศ. 2536) พบว่า “รัฐบาลจะได้ความร่วมมือเป็นอย่างดีจากประชาชน โดยการทำให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณเขามีสิทธิที่จะตรวจสอบได้ว่าภาษีของพวกเขาถูกใช้ไปอย่างไร และภาษีเหล่านั้นถูกใช้ไปในทางที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือไม่” นอกจากนี้ จากผลการวิจัยของ Yair Listokin & David M. Schizer พบว่า “ผู้เสียภาษีสมัครใจที่จะเสียภาษี ถ้าหากผู้เสียภาษีสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการใช้จ่ายเงินภาษีนั้นด้วย” (Kanzawa, 2017)

บทสรุป

ภาษีท้องถิ่นเป็นรายได้ที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ในปัจจุบัน มีสัดส่วนรายได้ที่น้อยมากเมื่อเทียบกับรายได้รวมทั้งหมดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แม้ว่าในปัจจุบัน รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นแล้วก็ตาม แต่กฎหมายที่ใช้บังคับในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น ไม่สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เพียงพอต่อการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับ ประกอบกับการที่รัฐบาลประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาลดภาษีสำหรับที่ดินและสิ่งปลูกสร้างบางประเภท พ.ศ. 2563 มีผลทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสูญเสียรายได้ประมาณสามหมื่นล้านบาท (ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2563) ผู้เขียนเห็นว่าประเทศญี่ปุ่นนับเป็นตัวอย่างที่ดีประเทศหนึ่ง ในการแก้ไขปัญหาการลดลงของรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นได้พัฒนาวิธีการแก้ปัญหาที่ประสบความสำเร็จ คือ นโยบายภาษีบ้านเกิด (Hometown Tax) ซึ่งนโยบายดังกล่าวไม่เพียงแต่เป็นการเพิ่มงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ยังเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ภาคธุรกิจท้องถิ่นอีกทางหนึ่งด้วย ทั้งนี้ จากการศึกษาพบว่าสิทธิประโยชน์ ทางภาษีทั้งสองจากนโยบายดังกล่าว ทำให้ภาษีบ้านเกิดประสบความสำเร็จอย่างสูงในประเทศญี่ปุ่น และเกิดการเคลื่อนย้ายภาษีจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ร่ำรวยไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยากจน ส่งผลให้รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยากจนหลายแห่งเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ ผู้เขียนเห็นว่าหากมีการนำนโยบายภาษีบ้านเกิด (Hometown Tax) มาใช้ในประเทศไทย โดยอนุญาตให้องค์กรผู้รับบริจาค สามารถมอบสินค้าหรือบริการที่ผลิตขึ้นภายในท้องถิ่นเป็นของตอบแทนให้แก่ผู้บริจาค ก็จะเป็นการกระจายรายได้ให้แก่วิสาหกิจชุมชนได้อีกทางหนึ่ง และเพื่อให้การบริจาคมีประสิทธิภาพควรกำหนดประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้บริจาคสามารถนำเงินบริจาคมาหักลดหย่อนภาษีได้ โดยควรอนุญาตให้ผู้บริจาคให้แก่องค์กรบริหารส่วนจังหวัดและเทศบาลเท่านั้นที่จะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี ไม่ควรอนุญาตให้ผู้บริจาคให้แก่องค์กรบริหารส่วนตำบลได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี ทั้งนี้ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้องค์กรบริหารส่วนตำบลควมรวมกันและยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาล และไม่ควรอนุญาตให้ผู้บริจาคให้แก่กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี เนื่องจากกรุงเทพมหานครและเมืองพัทยาเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีแหล่งรายได้และมีการจัดเก็บรายได้ของท้องถิ่นที่สูงอยู่แล้ว

และประการสุดท้าย เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนผู้ประกอบการในท้องถิ่น ผู้เขียนเห็นว่า ควรอนุญาตให้องค์กรผู้รับบริจาคสามารถมอบสิ่งของตอบแทนให้แก่ผู้บริจาคได้ และเพื่อให้เกิด ความเป็นธรรมกับผู้ประกอบการทุกคน ควรมีการประกวดแข่งขันสินค้าหรือบริการในท้องถิ่นที่จะ นำมาเป็นของตอบแทนให้แก่ผู้บริจาค (Thank you gift) ท้องถิ่นละ 5 - 10 ผลิตภัณฑ์ โดยให้มี การประกวดแข่งขันทุก ๆ ปี เพื่อเป็นการรักษาคุณภาพของผลิตภัณฑ์และเพื่อให้เกิดการสับเปลี่ยน หมุนเวียนผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง ทำให้ผู้ประกอบการที่ชนะการแข่งขันจะได้รับ การขึ้นทะเบียนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสามารถจำหน่ายสินค้าให้แก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นเพื่อนำมามอบให้แก่ผู้บริจาคได้ และต้องมีการจำกัดมูลค่าของตอบแทน (thank you gift) และค่าขนส่งรวมกันไม่เกินร้อยละ 30 ของจำนวนเงินบริจาค หากมีการตรวจสอบในภายหลัง พบว่า ผู้บริจาคที่ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนที่มากเกินไปกว่าจำนวนเงินบริจาค จะไม่สามารถใช้สิทธิ หักลดหย่อนเงินบริจาคได้ และจะต้องถูกเสียเบี้ยปรับและเงินเพิ่มย้อนหลัง และต้องกำหนดให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรการจำกัดมูลค่าของสิ่งของตอบแทน จะไม่ได้รับอนุญาตให้ เข้าร่วมระบบภาษีบ้านเกิดและผู้บริจาคจะไม่สามารถได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี โดยองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นที่ถูกลงโทษจะไม่สามารถเข้าร่วมระบบภาษีบ้านเกิดได้อีกเป็นเวลา 2 ปี เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2561). **ข้อมูลรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561**. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.
- งามสิริ ภูเจริญ. (2562). **ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างกับยุทธศาสตร์ชาติ**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายภาษี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประชาชาติธุรกิจ. (2560). “แต่งตั้งบริษัทโยกทรัพย์สิน เจ้าสัวสบช่องหลบภาษี”. **ประชาชาติธุรกิจ** ฉบับที่ 4946 วันจันทร์-พุธ ที่ 7 มิถุนายน 2560, หน้า 1. (2563, 2 มิถุนายน)
- ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. (2562). **บัญชีที่ดิน 32 ล้านโฉนด ทะเลพลิกที่หมื่นล้านปลูกมะนาว**. **ประชาชาติธุรกิจออนไลน์**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.prachachat.net/property/news-401676> (2563, 2 มิถุนายน)
- ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. (2563). **ลดภาษีที่ดินกระหน่ำ 90% ทุกหมวด สูญรายได้ 3.9 หมื่นล้าน**. **ประชาชาติธุรกิจออนไลน์**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <https://www.prachachat.net/property/news-472538> (2563, 2 มิถุนายน)
- พระราชกฤษฎีกาลดภาษีสำหรับที่ดินและสิ่งปลูกสร้างบางประเภท พ.ศ. 2563
- หนังสือด่วนที่สุด มท 0808.37 ว 7475 ลงวันที่ 11 ธันวาคม 2562 เรื่อง การขยายกำหนดเวลา ดำเนินการตามพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562
- Bkkcitismart. (2562). **คอนโดปล่อยเช่าเฮ คลัง-มหาดไทย เตรียมประกาศ จ่ายอัตราที่อยู่อาศัย**. [Online], Available: <https://www.bkkcitismart.com/ข่าว/26-dec-2019/> (2020, 27 December)

- Economist. (2015). **Japan's Rural Regions: Hometown Dues**, *ECONOMIST*. [Online], Available: <http://www.economist.com/news/asia/21648703-struggling-parts-countryside-have-found-novel-way-attract-money-hometown-dues> (2020, 20 April)
- Furusato-tax.jp. (2020). **Donation to Municipality Produce by Furusato Choice**. [Online], Available: <https://www.furusato-tax.jp/donationtojapan/en/> (2020, 8 February)
- Furusato-tax.jp. (2020). Search for thank-you items find local government find the Ranking Feature/ Campaign, [Online], Available: https://www.furusato-tax.jp/about?header_guide (2020, 6 January)
- Furusato-tax.jp. (2020) Select payment method, [Online], Available: <https://www.furusato-tax.jp/tax/form/28205> (2020, 10 January)
- Japantimes. (2020) In Japan, the perfect tax-deductible gifts: face masks and sanitizers, [Online], Available: <https://www.japantimes.co.jp/news/2020/04/22/national/face-masks-sanitizers-hometown-tax-gifts-coronavirus/#.XsS5C0QzaUl> (2020, 2 August)
- Janet, W. K. (2017). "Lobsters, Hot air balloons, and the hometown tax: A Japanese model for revitalizing rural economies in the United States. **Columbia Business Law Review**. 2019(3): 1102-1104, 1127.
- Japan External Trade Organization (JETRO). (2020). **Overview of individual tax system**. [Online], Available: https://www.jetro.go.jp/en/invest/setting_up/section3/page7.html 2020, 5 February)
- Kyodo. (2017). "Donations under hometown tax payment program hit record ¥284 billion in 2016", [Online], Available: https://www.japantimes.co.jp/news/2017/07/04/business/donations-hometown-tax-payment-program-hit-record-%C2%A5284-billion-2016/#.Xp_Emv0zaUk (2020, 5 March)
- Niitsu, N. (2016). "Innovative 'Hometown Tax' Donation Program Supports Municipalities", [Online], Available: https://www.japanfs.org/en/news/archives/news_id035641.html (2020, 6 March)
- Nikkei. (2016). New customers for hometown tax payment and special products, [Online], Available: http://www.nikkei.com/article/DGXLASDJ01H1L_Q6A211C1MM0000/ (2020, 15 January)
-

- soumu.go.jp. (2019). I understand Oldness and tax payment, Ministry for Internal Affairs and Communications, [Online], Available: https://www.soumu.go.jp/main_sosiki/jichi_zeisei/czaisei/czaisei_seido/furusato/about (2020, 9 March)
- soumu.go.jp. (2019). About tax deduction, Ministry for Internal Affairs and Communications, [Online], Available: https://www.soumu.go.jp/main_sosiki/jichi_zeisei/czaisei/czaisei_seido/furusato/mechanism/deduction.html (2020, 4 March)
- Yasuda, T. (2016) Koka-dai daga jakuniku kyoushoku [The Hometown Tax Is Effective, but Cutthroat], MAINICHI SHIMBUN, [Online], Available: <http://mainichi.jp/articles/20160907/ddm/004/070/002000c> (2020, 4 March)
- Nohara, Y. (2017). "Rural 'furusato nozei' beer, beef thank-yous costing urban Japan much-needed revenues", JAPAN TIMES, [Online], Available: <https://www.japantimes.co.jp/news/2017/01/13/national/rural-furusato-nozei-beer-beef-thank-yous-costing-urban-japan-much-needed-revenues/#.XsneBUQzaUk> (2020, 5 February).